

УДК 347(043.2)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.01>**Сергій Вавженчук,***докт. юрид. наук, доцент,**професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення**Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ДИНАМІКА ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Стаття присвячена критичному огляду основних проблем укладення договорів про публічні закупівлі. Особливу увагу приділяється питанням становлення та динаміки законодавства про публічні закупівлі, особливостям порядку укладення договору про публічну закупівлю, а також специфіці правового регулювання зміни істотних умов такого договору.

Ключові слова: публічні закупівлі, договір, договір про публічну закупівлю, зміна договору, ціна договору.

Постановка проблеми. Одним із особливих сегментів договірної права, що привертає увагу як науки, так і практики, слід вважати договірні відносини публічних закупівель. Укладення договору про публічні закупівлі завжди привертало увагу правників через неоднорідність своєї структури, адже воно супроводжується протистоянням публічного та приватного інтересу, обмеженням принципу свободи договору, зміною класичного порядку укладення договору. Поглиблює проблему й те, що законодавство, яке регулює відносини публічних закупівель, перебуває у перманентному становленні. Саме тому потужні реформаційні процеси правового поля публічних закупівель та правові проблеми укладення договору про публічні закупівлі концентрують увагу на необхідності якісно нового та ґрунтовного дослідження процесу укладення зазначеного договору як фундаментальної та необхідної для держави конструкції договірної права.

Аналіз останніх досліджень. Стаття ґрунтується на дослідженнях публічних закупівель В. Малолітневої, Н. Пацурії, О. Шатковського та інших науковців, аналізі нормативно-правових актів, судової практики у цій сфері. Доктринальні здобутки різних періодів розвитку договірних відносин публічних закупівель, що окреслені в роботах провідних науковців, вказують не лише на популярність вживаності відповідної договірної конструкції, а й на необхідність її правового вдосконалення. Втім, незважаючи на наявність численних наукових праць, договірні відносини публічних закупівель потребують подальшого дослідження з огляду на переосмислення вихідних поло-

жень приватного законодавства до вимог сьогодення.

Метою даної роботи є критичний огляд основних проблем укладення договору про публічні закупівлі з урахуванням сукупності фундаментальних доктринальних розробок та динаміки нормативно-правового регулювання в заданому векторі.

Виклад основного матеріалу. Укладення договору з обов'язковим дотриманням певних процедур, що передбачається законом, зумовлене необхідністю здійснювати публічні закупівлі. Водночас варто зазначити, що укладення договору про публічні закупівлі здійснюється з обмеженням дії принципу свободи договору. Нормативно-правові акти у цій сфері встановлюють обов'язок для контрагентів укладати договори про публічну закупівлю у певному порядку, у визначеній формі та з дотриманням встановлених вимог, що не завжди корелює із загальними засадами укладення договору.

Процедури укладення договорів про публічну закупівлю товарів, у тому числі робіт, послуг, не є новими для договірної права. Активно означені процедури укладення договорів почали використовуватися європейськими державами після Другої світової війни для відновлення своїх економік. Як наслідок, на рівні ООН було прийнято типовий закон ЮНСІТРАЛ про публічні закупівлі товарів, робіт, послуг (Uncitral Model Law on Procurement of Goods, Construction and Services, який надалі приймався у нових редакціях (1994 р., 2011 р.) [1; 2]. Типовий закон був підготовлений з метою підтримки узгодження між-

народних стандартів у сфері державних закупівель, і в ньому враховані положення Угоди СОТ про урядові закупівлі, директив Європейського Союзу (про закупівлі та засоби правового захисту), Конвенції ООН проти корупції, керівних принципів закупівель і керівних принципів набору та найму консультантів Світового банку та аналогічних документів інших міжнародних фінансових установ [2]. У типовому законі про публічні закупівлі передбачені процедури укладення договорів, що покликані розвинути конкуренцію між сторонами договору (постачальниками та підрядчиками), ефективно реалізувати такі закупівлі без зловживань з боку чиновників, інших зацікавлених осіб. Відповідно до ст. 27 р. 1, гл. 2 Типового закону ЮНСІТРАЛ про публічні закупівлі закупівельник може проводити закупівлі за допомогою: а) відкритих торгів; б) торгів з обмеженою участю; в) запиту котирувань; г) запиту пропозицій без проведення переговорів; д) двоступеневих торгів; е) запиту пропозицій з проведенням діалогу; ж) запиту пропозицій з проведенням послідовних переговорів; з) конкурентних переговорів; и) електронного реверсивного аукціону; й) закупівель з одного джерела. Розглядуваний типовий закон містить умови використання вищевказаних методів закупівлі, процедури їх проведення.

Крім цього, була прийнята Угода про державні закупівлі СОТ від 15 квітня 1994, до якої Україна приєдналася на умовах Рішення Комітету з державних закупівель Світової організації торгівлі GPA/133 від 16 листопада 2015 року, включаючи Додатки А і В до зазначеного Рішення, зі змінами, внесеними Протоколом про внесення змін до Угоди про державні закупівлі, вчиненим 30 березня 2012 року [3]. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Угоди про державні закупівлі СОТ вона застосовується до будь-якого закону, нормативного акта, процедури чи практики, які стосуються будь-якої закупівлі організаціями, що охоплюються цією Угодою, як вказано у Додатку І. Необхідно звернути увагу й на те, що норми ч. 2 ст. 1 Угоди про державні закупівлі СОТ вказують, що вона застосовується до закупівлі на будь-якій договірній основі, включаючи придбання на основі договорів лізингу, оренди або майнового найму, з правом купівлі або без такого, включаючи будь-яку комбінацію товарів або послуг. Тобто аналізована Угода не містить обмежень її застосування, виходячи з видової ознаки договору публічної закупівлі.

Розвиток законодавства про публічні закупівлі в Україні сягає 90-х років. Так, у 1993 році була прийнята: Постанова Кабі-

нету Міністрів України № 871 «Про затвердження Положення про порядок організації та проведення міжнародних торгів (тендерів) в Україні», Закон України від 22 грудня 1995 року № 493/95-ВР «Про поставки продукції для державних потреб», Постанова Кабінету Міністрів України від 29 лютого 1996 року № 266 «Про Порядок формування та розміщення державних замовлень на поставку продукції для державних потреб і контролю за їх виконанням», Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 1996 року № 611 «Про заборону використання бюджетних коштів для закупівлі товарів (робіт, послуг) іноземного походження».

Надалі виникла необхідність вдосконалення процедури державних закупівель у рамках міжнародної співпраці, що призвело до прийняття блоку нормативно-правових актів, що регламентують публічні закупівлі з урахуванням міжнародних вимог СОТ. Так, були прийняті Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 року № 694 «Про організацію та проведення торгів (тендерів) у сфері державних закупівель товарів (робіт, послуг)», Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 1997 року № 1058 «Про створення єдиної системи закупівель товарів (робіт, послуг) за рахунок коштів державного бюджету та іноземних кредитів, що залучаються під гарантії Кабінету Міністрів України», Постанова Кабінету Міністрів України від 01 вересня 1998 року № 1369 «Про здійснення торгів (тендерів) у будівництві». Проте в літературі відзначається неефективність застосування вищевказаного правового масиву у сфері публічних закупівель. З цього приводу О. Шатковський підкреслив, що рівень дотримання вимог цих постанов з моменту їх прийняття був досить низьким. Приміром, у процесі здійснення заходів щодо інформатизації державних структур протягом 1998–1999 років лише 2% державних закупівель товарів, робіт і послуг було проведено згідно з вимогами Постанови Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 року № 694 «Про організацію та проведення торгів (тендерів) у сфері державних закупівель товарів (робіт, послуг)» [4, с. 45].

Згодом був ухвалений Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». Він ґрунтувався на основних положеннях типового закону ЮНСІТРАЛ про публічні закупівлі товарів, робіт, послуг, що мало покращити ефективність процедур укладення договорів про публічні закупівлі. За вказаним законом укладенню договору про закупівлю товарів, робіт, послуг передують обов'язковому порядку здійснення проце-

дур, які ґрунтуються на акті державної влади. Відповідно до ст. 13 Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» такими попередніми процедурами є відкриті торги зі зменшенням ціни; торги з обмеженою участю; двоступеневі торги; запит цінних пропозицій (котирувань); закупівля в одного учасника; редукція (торги зі зменшенням ціни) [5]. Причому основними процедурами здійснення державних закупівель є редукція та відкриті торги зі зменшенням ціни. Внесення численних змін та доповнень до вказаного закону призвели до постійної зміни правил укладення аналізованих договорів. Зокрема, відбувалася постійна зміна контролюючого суб'єкта, створювалася Тендерна палата України, вводився та згодом змінювався механізм розгляду скарг Антимонопольним комітетом України.

У 2012 році було прийнято Закону України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності» [6]. Відповідно до ст. 2 розгляданого Закону замовники здійснюють закупівлі відповідно до Закону України «Про здійснення державних закупівель» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності». Разом із цим цей Закон визначав доволі широку сферу його застосування (транспорт, зв'язок, електроенергетика, тепла енергетика, водопостачання, водовідведення, аеронавігаційне обслуговування польотів повітряних суден, транспортування, зберігання, переробки нафти та нафтопродуктів тощо).

25 грудня 2015 року на зміну Закону України «Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності» прийнято Закон України «Про публічні закупівлі», Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони». Норми ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» імперативно встановлюють випадки його застосування, випадки незастосування. Зокрема, зазначений Закон застосовується: а) до замовників за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт – 1,5 мільйона гривень; б) до замовників, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт – 5 мільйонів гривень [7]. Також ч. 3 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» визначає 16 випадків, на які дія закону не поширюється. Вказані випадки законо-

давцем ставляться у залежність від предмета закупівлі. Водночас із тексту закону залишається незрозумілим, чи предмет закупівлі ототожнюється із предметом договору. Аналіз ч. 3 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» дає підстави для висновку, що випадки, на які дія закону не поширюється, не завжди стосуються предмета закупівлі, що ускладнює правозастосування. Наприклад, відповідно до ч. 3 ст. 2 дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється закордонними дипломатичними установами. Очевидно, що у наведеному випадку йдеться не про предметну класифікацію, а про суб'єктну, що не вписується у ч. 3 ст. 2 аналізованого Закону. Разом із цим відповідно до ч. 4 ст. 2 згаданого Закону його дія для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не поширюється на 9 випадків, що ставляться у залежність від предмета закупівлі.

Відповідно до ч. 1 ст. 12 Закону України «Про публічні закупівлі» закупівля може здійснюватися шляхом застосування однієї з таких процедур: 1) відкриті торги; 2) конкурентний діалог; 3) переговорна процедура закупівлі. Окремо виділяється закупівля за рамковими угодами. Відповідно до ст. 13 Закону закупівля за рамковими угодами здійснюється в порядку, передбаченому для проведення процедури відкритих торгів, з урахуванням вимог ст. 13 Закону, а рамкові угоди укладаються відповідно до вимог згаданої статті. При цьому на замовника покладається обов'язок здійснювати процедуру закупівель шляхом використання електронної системи закупівель. Законодавець ставить окремі вимоги щодо функціонування електронної системи закупівель.

Законодавець надав право замовнику встановити один або декілька кваліфікаційних критеріїв відповідності учасника. У ч. 2 ст. 16 Закону визначено три кваліфікаційні критерії: 1) наявність обладнання та матеріально-технічної бази; 2) наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід; 3) наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору. Позитивним є те, що Закон України «Про публічні закупівлі» не містить критерію, що мав місце у попередньому Законі України «Про здійснення державних закупівель». Адже ст. 16 Закону України «Про здійснення державних закупівель» містила чотири кваліфікаційні критерії [8]. Три з них тотожні наведеним у ч. 2 ст. 16 Закону України «Про публічні закупівлі», а четвертий кваліфікаційний

критерій стосувався наявності фінансової спроможності (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, довідка з обслуговуючого банку про відсутність (наявність) заборгованості з акредитами).

Варто акцентувати увагу на тому, що учасники, визначені в ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції», повинні мати затверджену керівником антикорупційну програму. Така антикорупційна програма має відповідати Типовій антикорупційній програмі юридичної особи [9]. На практиці трапляються випадки, коли антикорупційна програма учасника не відповідає Типовій антикорупційній програмі юридичної особи, що тягне своїм наслідком відхилення замовником пропозиції¹.

Не можна заперечити того факту, що учасник зобов'язаний внести інформацію щодо кінцевого бенефіціарного власника (контролера) до відповідної графи Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань. Відсутність такої інформації в згаданому реєстрі дає підстави замовнику прийняти рішення про відмову учасникові в участі у процедурі закупівлі. Вказана вимога впливає з п. 9 ч. 2 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», за якою в Єдиному державному реєстрі містяться відомості про юридичну особу, а саме: інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи, у тому числі кінцевого бенефіціарного власника (контролера) її засновника, якщо засновник – юридична особа. Вказане правило не поширюється на державні органи й органи місцевого самоврядування. У судовій практиці звертається окрема увага на наявність інформації про кінцевого бенефіціарного власника (контролера) юридичної особи. Так, у Постанові Шостого апеляційного адміністративного суду від 12 грудня 2018 року у справі № 826/9595/18 зазначено, що за правилами п. 9 ч. 1 ст. 17 Закону замовник приймає рішення про відмову учаснику в участі у процедурі закупівлі та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника в разі, якщо, зокрема, у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань відсутня інформація, передбачена п. 9 ч. 2 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських форму-

вань». Апеляційний адміністративний суд дійшов висновку, що судом першої інстанції правильно встановлено, що зі змісту витягу № 1004112040 з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань станом на дату розгляду МКП «Хмельницькводоканал» тендерної пропозиції учасника ТОВ «Дезсистема» (протокол № 74 від 15 травня 2018 року), в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань у графі, де зазначається інформація про кінцевого бенефіціарного власника (контролера), була відсутня інформація щодо кінцевого бенефіціарного власника (контролера) [10].

Регламентация укладення договору про закупівлю передбачена Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України «Про публічні закупівлі». Причому якщо ЦК України містить загальні правила укладення такого договору, то останній встановлює лише особливості такого укладення договору. Таким чином, ст. 631 «Строк договору», 632 «Ціна» ЦК України будуть діяти в частині, що не регламентована нормами Закону України «Про публічні закупівлі».

Законодавець в імперативному порядку (ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі») передбачив, що умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту тендерної пропозиції за результатами аукціону (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі або ціни пропозиції учасника у разі застосування переговорної процедури. Також законодавець окремо передбачив, що сторони позбавлені можливості змінити істотні умови договору про закупівлю з моменту підписання такого договору сторонами. Тобто, якщо з огляду на ст. 638 ЦК України умови договору про закупівлю є істотними, вони не можуть бути змінені після підписання такого договору. Слід зазначити, що законодавець не забороняє сторонам змінювати умови договору, що не є істотними.

Разом із цим законодавець вказав, що істотні умови договору про закупівлю можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі у разі: 1) зменшення обсягів закупівлі, зокрема з урахуванням фактичного обсягу видатків замовника; 2) зміни ціни за одиницю товару не більше ніж на 10 відсотків у разі коливання ціни такого товару на ринку, за умови, що зазначена зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі; 3) покращення якості предмета закупівлі за умови, що таке покращення

¹ Див.: Інформацію про відкриті торги, де мав місце такий факт / URL: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2018-05-11-001056-a>.

не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі; 4) продовження строку дії договору та виконання зобов'язань щодо передання товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови, що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі; 5) узгодженої зміни ціни в бік зменшення (без зміни кількості (обсягу) та якості товарів, робіт і послуг); 6) зміни ціни у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів пропорційно до змін таких ставок; 7) зміни встановленого згідно із законодавством органами державної статистики індексу споживчих цін, зміни курсу іноземної валюти, зміни біржових котирувань або показників Platts, регульованих цін (тарифів) і нормативів, які застосовуються в договорі про закупівлю, у разі встановлення в договорі про закупівлю порядку зміни ціни; 8) зміни умов, коли дія договору про закупівлю може продовжуватися на строк, достатній для проведення процедури закупівлі на початку наступного року, в обсязі, що не перевищує 20 відсотків суми, визначеної в договорі, укладеному в попередньому році, якщо видатки на цю мету затверджено в установленому порядку.

На практиці найбільше проблем виникає щодо зміни ціни договору про закупівлю. Відповідно до ч. 2 ст. 632 ЦК України зміна ціни після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом. У свою чергу Закон України «Про публічні закупівлі» у п. 2, 6, 7 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» передбачає як виняток зміну ціни договору.

Норми п. 2 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» дають підстави для зміни ціни за одиницю товару не більше ніж на 10 відсотків у разі коливання ціни такого товару на ринку, за умови, що зазначена зміна не призведе до збільшення суми, визначеної в договорі. Зміна ціни на наведеній нормативній підставі можлива лише у разі, коли предметом договору виступає товар. ЦК України не розкриває поняття товару, тому потрібно звернути увагу на ГК України. Так, відповідно до ч. 6 ст. 139 ГК України товарами у складі майна суб'єктів господарювання визнаються вироблена продукція (товарні запаси), виконані роботи та послуги. Таким чином, до поняття товару законодавець відніс не лише речі, але й роботи та послуги. Вказане свідчить про можливість зміни істотної умови на розглядуваній нормативній підставі навіть у разі, коли здійснюється закупівля

робіт або послуг. У цьому разі в договорі про публічні закупівлі сторонам варто передбачити порядок зміни ціни за одиницю товару з урахуванням підтвердження ініціатором факту зміни ціни одиниці товару в межах одного коливання ціни. Доказом зміни ціни на ринку відповідних товарів може бути як документ уповноваженого органу, так і висновок експерта про зміну ціни товару. При цьому до уваги береться один факт коливання ціни одиниці товару (навіть якщо коливання ціни було більше ніж 10% ціни за одиницю товару), що тягне своїм наслідком зміну ціни одиниці товару лише в межах 10% на підставі п. 2 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі». Таким чином, сторони позбавляються права змінювати умову договору про ціну одиниці товару покровою (наприклад, спочатку на 10%, а потім на 8%) в межах одного коливання ціни одиниці товару в межах 18%.

Норми п. 2 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» не містять заборони змінювати ціну за одиницю товару декілька разів. Причому базою для обрахунку встановлення нової ціни за одиницю товару завжди виступає «діюча» ціна, тобто ціна, що визначена *чинними умовами* договору.

Норми п. 6 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» дають можливість змінити ціну у зв'язку зі зміною ставок податків і зборів пропорційно до змін таких ставок. Підставою для внесення змін до договору про закупівлю буде підтвердження факту зміни ставок податків і зборів.

Зміна ціни на підставі п. 7 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» здійснюється шляхом внесення змін до договору, що містять вказівку на нормативну підставу зміни ціни (наприклад, вказівка на нормативно-правовий акт, що передбачає зміну тарифу за споживання газу, електроенергії тощо).

Зміна ціни може ґрунтуватися як на одній, так і на декількох нормативних підставах, визначених у ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі», адже аналізована стаття не містить імперативної заборони з цього приводу.

Висновки

Підсумовуючи, слід констатувати, що мета даної роботи досягнута, адже здійснено критичний огляд основних проблем укладення договору про публічні закупівлі з урахуванням сукупності фундаментальних доктринальних розробок та динаміки нормативно-правового регулювання в заданому векторі. Разом із цим автор дійшов таких висновків. По-перше, окреслена динаміка законодавства, що регламентує укладення

договору про публічні закупівлі. По-друге, виявлена можливість зміни істотної умови договору про публічні закупівлі на підставі п. 2 ч. 4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» навіть у разі, коли здійснюється закупівля робіт або послуг. По-третє, норми п. 2 ч.4 ст. 36 Закону України «Про публічні закупівлі» не містять заборони змінювати ціну за одиницю товару декілька раз. Причому базою для обрахунку встановлення нової ціни за одиницю товару завжди виступає «діюча» ціна, тобто ціна, що визначена чинними умовами договору.

Список використаних джерел:

1. UNCITRAL Model Law on Procurement of Goods, Construction and Services (1994). URL: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/procurement_infrastructure/1994Model.html (дата звернення: 05.05.2019).
2. UNCITRAL Model Law on Public Procurement (2011). URL: http://www.uncitral.org/uncitral_texts/procurement_infrastructure/2011Model.html (дата звернення: 05.05.2019).
3. Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі : Закон України від 16 березня 2016 р. № 1029-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1029-19> (дата звернення: 03.05.2019).
4. Шатковський О. Розвиток законодавства України щодо державних закупівель: від еволюції

до революції. *Радник в сфері державних закупівель*. 2015. № 5 (44). С. 44-48.

5. Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти : Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1490-III / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 20. Ст. 148.

6. Про особливості здійснення закупівель в окремих сферах господарської діяльності : Закон України від 24 травня 2012 р. № 4851-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 17 Ст. 148.

7. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення 08.05.2019).

8. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-18> (дата звернення: 09.05.2019).

9. Про затвердження Типової антикорупційної програми юридичної особи : Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 березня 2017 р. № 75 / Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-17> (дата звернення: 10.05.2019).

10. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 12 грудня 2018 р. у справі № 826/9595/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78494222> (дата звернення: 10.05.2019).

Стаття посвячена критическому обзору основних проблем заключення договорів о публичных закупках. Особое внимание уделяется вопросам становления и динамики законодательства о публичных закупках, особенностям порядка заключения договора о публичной закупке, а также специфике правового регулирования изменения существенных условий такого договора.

Ключевые слова: публичные закупки, договор, договор о публичной закупке, изменение договора, цена договора.

The article is devoted to the critical review of the main problems of concluding contracts on public procurement. Special attention is paid to the issues of the formation and dynamics of the legislation on public procurement, the specifics of the procedure for concluding a contract on public procurement, as well as the specifics of legal regulation of changes in essential terms of such contract.

Key words: public procurement, contract, contract on public procurement, change of contract, contract price.